

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เป็นตัวกลางเชื่อมโยงพลังงานจากสิ่งไม่มีชีวิต ให้เป็นพลังงานของตัวมันเอง และเป็นพลังงานของมนุษย์และสัตว์ การบริโภคของมนุษย์และสัตว์ อาจถือได้ว่ามีส่วนช่วยทำลายทรัพยากรป่าไม้ให้ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยธรรมชาติแล้วสัตว์จะบริโภคพืชและสัตว์อื่นเพื่อความจำเป็นของการดำรงชีวิตเท่านั้น ซึ่งเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ในขณะที่มนุษย์ไม่รู้จักพอที่จะบริโภคทรัพยากรธรรมชาติตาม “ความจำเป็น” ที่มี “คุณค่า” ต่อการดำรงชีวิต แค่มนุษย์ยังบริโภคมันด้วย “ความต้องการอันไม่สิ้นสุด” ที่เป็น “มูลค่า” อีกด้วย โดยเฉพาะในปัจจุบันที่กระแสความคิดของมนุษย์ให้ความสำคัญต่อสิ่งที่มี “มูลค่า” ยิ่งกว่าสิ่งที่มี “คุณค่า” ทำให้มนุษย์หลงกำหนดแบ่งแยกทรัพยากรที่มีมูลค่าออกมาจากทรัพยากรอื่นๆ และ กอบโกย ใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างปราศจากความยั้งคิด ขณะเดียวกันก็ทำลายทรัพยากรป่าไม้ที่มีคุณค่าเพื่อ ใช้ที่ดินสร้างมูลค่าของการผลิต ปราศจากความรู้ความเข้าใจว่า ทรัพยากรเหล่านี้เป็น “สรรพสิ่งที่ล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน” วิธีการทำลายทรัพยากรที่เคยมีคุณค่าเพื่อสร้างทรัพยากรอีกประเภทหนึ่งที่มีมูลค่า ถือเป็นวิธีการที่เกิดจากความคิดอันโง่เขลา และ นำมาซึ่งการทำลายตนเองในที่สุด (ปกรณ จริงสูงเนิน, 2541)

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อชีวิต และ ความคงอยู่ของมวลมนุษยชาติ โดยการยอมรับว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ (Ecosystem) ซึ่งมนุษย์และระบบนิเวศต่างอุดหนุนเกื้อกูลกันมาโดยตลอด ทำให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ (Balance of Nature) แต่ในสภาพปัจจุบันจากสภาพปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทำให้มีการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นแล้ว การพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตเพื่อให้ทันกับการบริโภคของพลเมืองโลก ทำให้มนุษย์นำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์จนเกินขอบเขตที่ระบบนิเวศจะรับได้ (Carrying Capacity) ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ เช่น ทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย และความสูญเสียความหลากหลายทั้งพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เป็นต้น (มนัส สุวรรณ, 2539)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศไทยเพื่อนำประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ในยุคโลกาภิวัตน์ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมีแต่ความเจริญทางด้านวัตถุ และการบริโภคสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายฐานชนชั้นกลางออกไปมากเท่าไร อัตรา

การบริโภคสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบ้านเรือน เครื่องเฟอร์นิเจอร์ และ สินค้าฟุ่มเฟือย ก็จะเพิ่มมากขึ้นโดยปริยาย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ธุรกิจบ้านจัดสรรเฟื่องฟูมากในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและเมืองสำคัญ เช่น หาดใหญ่ นครราชสีมา เชียงใหม่ และ จังหวัดที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง หรือ แหล่งนิคมอุตสาหกรรม หรือ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงการก่อสร้างบ้านเรือน รีสอร์ท สถานเริงรมย์ และ ร้านค้า เกิดปัญหาที่ติดตามมาได้แก่ ความต้องการใช้ไม้ชนิดต่างๆ ในปริมาณที่สูงมาก

ตารางที่ 1.1 การใช้ไม้ในประเทศ (หน่วย : 1,000 ลูกบาศก์เมตร)

พ.ศ.	(1) ปริมาณไม้ที่ ผลิตได้	(2) ปริมาณไม้ที่ นำเข้า	(3) ปริมาณไม้ ส่งออก	(4)=(1)+(2)-(3) ปริมาณไม้ ใช้ในประเทศ
2525	1,769.4	488.5	1.5	2,256.4
2526	1,819.7	630.4	1.7	2,448.4
2527	2,031.7	581.5	6.7	2,605.5
2528	1,882.6	418.2	11.2	2,289.6
2529	2,014.7	348.7	29.2	2,334.2
2530	2,149.0	725.2	112.0	2,762.2
2531	2,048.1	1,123.3	118.1	3,053.3
2532	919.0	2,508.0	53.3	3,373.7
2533	491.6	3,340.9	48.6	3,783.9
2534	231.5	3,280.8	57.8	3,454.5
2535	119.4	3,814.4	45.1	3,888.7
2536	64.9	3,168.2	53.8	3,179.3
2537	62.3	4,065.7	62.4	4,065.6

ที่มา : (1) กรมป่าไม้ , (2) และ (3) กรมศุลกากร,2537

การปศุสัตว์ และ การยกเลิกสัมปทานทำไม้ ทำให้ต้องสั่งไม้จากต่างประเทศมาทดแทน ตัวเลขข้อมูลไม้ท่อน และ ไม้แปรรูป ที่นำเข้าจากต่างประเทศในปี พ.ศ.2537 มีปริมาณนำเข้า 4065.7 ลูกบาศก์เมตร เป็นเงิน 23,729.94 ล้านบาท แหล่งที่มาของไม้นำเข้าส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย กัมพูชา ลาว และ เมียนมาร์ (พม่า) รวม 3,803.7 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 93.56 ของปริมาณไม้นำเข้าทั้งหมดจาก 59 ประเทศ แยกประเภทไม้ที่นำเข้า จำนวนสูงสุดตามลำดับชนิดไม้ได้ดังนี้ ไม้ยาง ไม้สัก ไม้สน ไม้กระบาก ไม้ตะเคียน ไม้ประจักษ์ ไม้สยา และ ไม้เต็งรัง เป็นต้น หากรวมไม้ที่นำเข้าจากต่างประเทศ จำนวน 4,065.7 ลูกบาศก์เมตรกับไม้ที่ทำออกจากป่าภายในประเทศปี พ.ศ.2537 อีก 62.3 ลูกบาศก์เมตร จะเป็นปริมาณไม้ทั้งหมด 4,128 ลูกบาศก์เมตร เมื่อประเมินแล้วพบว่า คนไทยใช้ไม้น้อยกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้จากการคำนวณความต้องการใช้ไม้ท่อนเนื้อแข็งในปี พ.ศ.2537 จะใช้ไม้ไม่น้อยกว่า 8 ล้านลูกบาศก์เมตร (คำนวณจากตารางแสดงปริมาณความต้องการใช้ไม้ในช่วงปีพ.ศ.2539-2560 ของแผนแม่บท เพื่อพัฒนาการป่าไม้ของประเทศไทย กรมป่าไม้) ดังนั้นส่วนที่มาจากไม้เกือบ 4 ล้านลูกบาศก์เมตร จึงน่าจะมาจากไม้ผิดกฎหมายที่ลักลอบตัดจากป่าและทำลายเสียหายแก่ป่าธรรมชาติอย่างใหญ่หลวงและต่อเนื่อง (มูลนิธิโลกสีเขียว,2539)

ตารางที่ 1.2 ความต้องการใช้ไม้ท่อนในประเทศไทย พ.ศ.2539-2560

(หน่วย : ล้านลูกบาศก์เมตร)

ปี พ.ศ.	ความต้องการไม้ท่อน	ความต้องการไม้ท่อนจำแนกเป็นผลิตภัณฑ์ไม้		
		ไม้เนื้อแข็งแปรรูป	ไม้ยางพาราแปรรูป	ไม้อัดวีเนียร์
2539	14.7	11.2	2.2	1.3
2540	15.3	11.6	2.2	1.5
2545	18.3	14.0	2.5	1.8
2550	21.3	16.3	2.8	2.2
2555	24.0	18.4	3.1	2.5
2560	27.0	20.6	3.4	3.0
อัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละปี	3	3	2.2	3.9

ที่มา : แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการป่าไม้ของประเทศไทย กรมป่าไม้

ความต้องการไม้ท่อนเพื่อใช้ภายในประเทศมีปริมาณสูงขึ้นทำให้ต้องพึ่งพาไม้ท่อนจากต่างประเทศมากขึ้น แต่ต่อมาประเทศเพื่อนบ้านของไทยมีปัญหาด้านธุรกิจค้าไม้ประกอบกับกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีสูงขึ้นทั่วโลก ทำให้ไม้มีราคาแพงมากไม่คุ้มค่าต่อการทำธุรกิจระหว่างประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้มีการลักลอบตัดไม้ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยใช้กลยุทธ์ทุกวิถีทางที่จะกระทำได้ โดยไม่คำนึงถึงประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายของผู้ลักลอบตัดไม้เพื่อการค้า จะอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ซึ่งยังคงสภาพเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ อันได้แก่อุทยานแห่งชาติ และ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยเฉพาะในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน สภาพป่าประกอบด้วย ป่าดิบแล้ง ป่าสนเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง มีสภาพป่าดิบแล้งขึ้นแทรกอยู่ตามขุนห้วยต่างๆ และป่าเบญจพรรณกระจายอยู่โดยทั่วไป มีพันธุ์ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ ไม้สัก ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีพรรณไม้ที่สำคัญรองลงมา ได้แก่ ไม้แดง ประจูด รกฟ้า ตะเคียนทอง เต็งรัง พลอง ฯลฯ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสาละวินที่สำคัญหลายสาย เช่น ห้วยแม่แต๊ะหลวง ห้วยแม่เงะ ห้วยอุ้มปะ เป็นต้น ไหลลงสู่มแม่น้ำสาละวิน ทางทิศตะวันตกของพื้นที่ สภาพพื้นที่มีที่ราบน้อยมาก บริเวณริมฝั่งแม่น้ำสาละวิน ถือเป็นแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน และ เป็นพรมแดนธรรมชาติของประเทศไทย กับ เมียนมาร์ มีความยาวติดแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินประมาณ 65 กิโลเมตร พื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีไม้สักขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ตั้งอยู่ในสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยในการลักลอบตัดไม้ และยังมีสถานการณ์การสู้รบตามแนวชายแดน ทำให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่สามารถออกตรวจปราบปรามการกระทำผิดในพื้นที่แนวชายแดนได้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้พ่อค้า นายทุน ที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ได้ฉวยโอกาสในสถานการณ์ดังกล่าวดำเนินการลักลอบตัดไม้โดยวิธีการที่แยบยลตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 เป็นต้นมา

กรณีเหตุการณ์ป่าสาละวินที่ได้มีการลักลอบทำลายป่าเป็นจำนวนมากในบริเวณพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามที่เป็นข่าวตามสื่อต่างๆ สามารถสรุปข้อเท็จจริง และ ประเด็นสำคัญที่ปรากฏต่อสาธารณชนดังนี้

ตารางที่ 1.3 ผลการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

รายการ	จำนวน	ปริมาตร
1.กระทำผิดเกี่ยวกับป่าไม้	8,493 คดี	
2.จับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับป่าไม้	2,404 คน	
3.ตรวจยึดไม้สักท่อน	53,554 ท่อน	10,387 ลบ.ม.
4.ตรวจยึดไม้สักแปรรูป	545,963 แผ่น/เหลี่ยม	2,011 ลบ.ม.
5.ยึดไม้กระยาเลยท่อน	21,354 ท่อน	11,713 ลบ.ม.
6.ยึดไม้กระยาเลยแปรรูป	140,895 แผ่น/เหลี่ยม	4,230 ลบ.ม.
7.เนื้อที่ป่าถูกบุกรุก	10,519 ไร่ 4 งาน 616.67 ตารางวา	
8.สัตว์ป่า -ตุ๊กแก	14,146 ตัว	
- นก	200 ตัว	
- อื่นๆ	298 ตัว	
9.ของป่าหวงห้าม -ถ่านไม้	2,901 กิโลกรัม	
- ไม้ไผ่	21,896 ลำ	
10.สิ่งประดิษฐ์จากไม้หวงห้าม	66,874 ชิ้น	
11.อุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำผิด		
- รถสิบล้อ	44 คัน	
- รถหกล้อ	44 คัน	
- รถเม็กโคร	67 คัน	
- รถไถ	60 คัน	
- รถแทรกเตอร์	180 คัน	
- รถจักรยายนต์	417 คัน	
- รถยนต์สี่ล้อ	578 คัน	
- รถจักรยาน	22 คัน	
- รถเข็น	185 คัน	
- เลื่อย	105 ปืน	
- เลื่อยยนต์	389 เครื่อง	
- เครื่องยนต์	183 เครื่อง	
- เครื่องเจาะ	145 เครื่อง	
- สัตว์พาหนะ	175 ตัว	

เหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ถือได้ว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมดที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่สามารถรักษาป่าได้ ถึงแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะได้ถูกกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งมีข้อบังคับในการเข้าไปใช้พื้นที่เข้มงวดกว่าเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติก็ตาม และ เหตุการณ์ในลักษณะนี้เคยเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้ว หากแต่ยังได้รับการแก้ไขด้วยวิธีเดิม คือ ให้กรมป่าไม้เป็นองค์กรหลัก และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะดำเนินการโดยส่งทหาร และ ตำรวจตระเวนชายแดนเข้าร่วมปฏิบัติการลาดตระเวนนั้น จึงไม่เป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาว และไม่ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน จากเหตุการณ์นี้เป็นที่บ่งชี้ว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐจากหลายฝ่ายได้ร่วมมือกันกับผู้ค้าไม้หาผลประโยชน์จากพื้นที่ป่าดังกล่าว ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนที่อยู่ร่วมพื้นที่ป่าไม้ไม่สามารถดูแลรักษาได้ อีกทั้งยังได้ร่วมกันหาผลประโยชน์จากป่าจนเกินศักยภาพการฟื้นตัวของป่า ปัญหานี้ได้แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการจัดการป่าไม้ของประเทศ ที่รัฐจะต้องหันมาทบทวนถึงนโยบายและโครงการการจัดการป่าไม้ของประเทศเสียใหม่ เพื่อพิจารณาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาซ้ำซากเช่นนี้ และกำหนดมาตรการที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

ในขณะที่ประชาชนชาวไทย ได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งถือเป็นฉบับประชาชน แต่นโยบายการจัดการป่าไม้ของไทยยังไม่มี ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลย์ และ ยั่งยืน ยิ่งไปกว่านั้นรัฐต้องยอมรับให้สิทธิของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และ ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งหากได้มีการกำหนดมาตรการในการจัดการป่าไม้ให้มีความสอดคล้องกับหลักการเช่นนี้ เชื่อว่าปัญหาการบุกรุกทำลายป่าอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศจะได้รับการแก้ไข และนำไปสู่การจัดการทรัพยากรที่ยั่งยืนสืบไป (ศูนย์ฝึกรวมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก, 2541)

ตารางที่ 1.4 คดีป่าไม้ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน ตั้งแต่ พ.ศ.2537-2541
(มกราคม - พฤษภาคม 2541)

ปีพ.ศ.	คดีพ.ร.บ.ป่าไม้	คดีพ.ร.บ. สัตว์ป่า	ของกลาง		ปริมาณ ลูกบาศก์เมตร
			ไม้สักท่อน (ท่อน)	ไม้สักแปรรูป (แผ่น)	
2537	1	-	42	-	35.23
2538	4	3	13	186	14.37
2539	3	2	-	121	1.82
2540	12	-	854	97	1,243.13
2541	10	-	571	6	633.33
รวม	30	5	1,480	410	1,927.88

ที่มา : สารบบคดีของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน

จากข้อมูลการรายงานของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน ข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐ และข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างๆ แสดงให้เห็นถึงขบวนการทำลายป่าที่มีความสลับซับซ้อน เกี่ยวพันไปถึงข้าราชการระดับสูง และ นักการเมืองระดับชาติ ที่ยังไม่สามารถให้คำตอบที่กระจ่างชัดต่อประชาชนได้ การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาถึงปัญหา สาเหตุ ปริมาณและสภาพป่าที่ถูกตัด เช่น ทำลายป่าไปมากน้อยเท่าใด กรมป่าไม้ ทหาร ตำรวจ และ องค์กรรัฐไม่สามารถปกป้องคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้ได้จริงหรือ และ เพื่อศึกษาค้นหากระบวนการที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการณ์ ประเมินความสำเร็จ เพื่อเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมชุมชน ในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนสืบไป ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากประเด็นปัญหาการวิจัยที่ได้นำเสนอข้างต้นผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานการณ์การทำลายทรัพยากรป่าไม้ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
- 1.2.2 เพื่อพัฒนากระบวนการการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้
- 1.2.3 เพื่อพัฒนาแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันรักษา ทรัพยากรป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- เนื้อหาที่ศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
 - 1.1 ด้านทรัพยากรป่าไม้
 - 1.2 ด้านทรัพยากรสัตว์ป่า
2. ศึกษาความเสียหายของทรัพยากรป่าไม้ ในด้านปริมาณ ชนิด จำนวน ตั้งแต่ปีพ.ศ.2537 จนถึงปัจจุบัน
3. ศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปที่เป็นปัญหา และ อุปสรรค ในการปฏิบัติงานป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้
 - 3.1 ด้านบุคลากร และ ทรัพยากรอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน
 - 3.2 สถานการณ์การสู้รบของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย - พม่า
 - 3.3 ปัญหาผู้หลบหนีภัยการสู้รบตามแนวชายแดน เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
 - 3.4 ศึกษาข้อมูลประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
 - 3.5 ด้านเส้นทางคมนาคมขนส่ง
4. ศึกษาทบทวนแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 แผนแม่บทการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
 - 4.2 แผนป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า (นปม.04)

5. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้
ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
6. การเสนอแผนเพื่อปฏิบัติการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนโดยมีขอบข่าย และ รายละเอียดตามประเด็นต่อไปนี้
 - 6.1 วิธีการดำเนินงาน และ ขั้นตอนการดำเนินงาน
 - 6.2 ระยะเวลาดำเนินการ
 - 6.3 ผู้รับผิดชอบ
 - 6.4 งบประมาณ

- พื้นที่ศึกษา

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลแม่คง และ ตำบลเสาหิน อำเภอแม่
สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

มีจุดที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เส้นรุ้ง 18 องศา 15 ลิปดา ถึง 18 องศา 35 ลิปดาเหนือ และเส้น
แวงที่ 97 องศา 21 ลิปดา ถึง 97 องศา 49 ลิปดาตะวันออก

ประกาศเป็น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อปีพ.ศ.2521 พื้นที่ 343,750 ไร่ (550 ตารางกิโล
เมตร) รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 546,875 ไร่ (875 ตารางกิโลเมตร)

ทิศเหนือ จดเขตแดนไทย-พม่า และ ป่าสงวนแห่งชาติสาละวิน

ทิศใต้ ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติสาละวิน

ทิศตะวันออก จดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ขวมฝั่งขวา

ทิศตะวันตก จดลำน้ำสาละวิน ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติ ไทย - พม่ามีสภาพป่าที่
ค่อนข้างสมบูรณ์

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หมายถึง บริเวณที่คณะรัฐมนตรี กำหนดให้เป็นที่อาศัย
ของสัตว์ป่าโดยตลอดถ้อยเพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า
โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงแนว
เขตบริเวณที่กำหนดแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา ในที่นี้
ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน

ทรัพยากรป่าไม้	หมายถึง ไม้ ต้นไม้ พรรณพืช ตลอดจนความหลากหลายของชนิดป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
ไม้	หมายถึง ไม้สัก และ ไม้อื่นทุกชนิด ที่เป็นท่อน หรือแปรรูปแล้ว ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
ชุมชน	หมายถึง ชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยในเขต และ ตามแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน ตำบลแม่คง และ ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ทรัพยากรธรรมชาติ	หมายถึง ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า
การใช้ประโยชน์	หมายถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
การอนุรักษ์	หมายถึง การป้องกันรักษา และการบูรณะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป
การมีส่วนร่วมของชุมชน	หมายถึง การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา สาเหตุร่วมวางแผนตั้งกฎเกณฑ์ ร่วมดำเนินการ ปฏิบัติ และ ติดตามตรวจสอบในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
แผนปฏิบัติการ	หมายถึง แผนปฏิบัติการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน